

ROOSEVELT PAPERS

ROOSEVELT ELNÖK ÉS CHURCHILL MINISZTERELNÖK KÉZJEGYÉVEL ELLÁTOTT AIDE-MEMOIRE¹

(Megjelent: Foreign Relation of United States. The Conference of Quebec. 1944. Government Printing Office. Washington, D. C. 1972. pp. 492–493.)

Szigorúan titkos

(Hyde Park, 1944. szeptember 19.)

Aide-memoire az elnök és a miniszterelnök
megbeszéléséről. Hyde Park, 1944
szeptember 18.

Tube Alloys²

1. Azt a javaslatot, miszerint tájékoztassuk a világ közvéleményét a Tube Alloysról tekintettel ellenőrzésére és használatára vonatkozó várható nemzetközi egyezményre, nem fogadjuk el. Az ügyet továbbra is a legszigorúbb titoktartással kell folytatni; de ha a „bomba” végül is rendelkezésre áll, azt gondos mérlegelés után talán használni lehet a japánok ellen, akiket azonban figyelmeztetni kell, hogy a bombázás minaddig meg lesz ismételve, amíg le nem teszik a fegyvert.
2. Az Egyesült Államoknak és az angol kormánynak Japán veresége után is folytatnia kell a teljes együttműködést a Tube Alloys kifejlesztése érdekében mind katonai mind kereskedelmi célokra, hacsak és amíg a programot közös megegyezéssel be nem fejezik.
3. Érdeklődni kell Bohr professzor tevékenységét illetően és lépéseket kell tenni annak biztosítására, hogy ő is felelős azért, hogy ne szivároghassanak ki információk, különösen az oroszoknak.³

F(ranklin) D R(ossevelt)

W(inston) S. C(hurchill)

Jegyzetek

1. Ez az emlékeztető két példányban készült. Az amerikai példány Roosevelttel halála után nem került elő. A potsdami konferencia idején, 1945. július 8-án Stimson amerikai hadügyminiszter kérésére Churchill az amerikai kormány rendelkezésére bocsátotta az eredeti angol példány fénymásolatát... (Lásd bővebben: *Foreign Relations of United States. The Conference of Berlin / The Potsdam Conference*) 1945. Washington P. C. 1960. II. k. 1370. p. Az angol példányon a lap szélén, a cím alatt megtalálható Churchill személyi titkárának kézzel írt megjegyzése: „actually 1944. J(ohn) M(illor) M(artin)”
2. Az atombomba fedőneve.
3. Niels Bohr dán atomtudós, akit az USA-ban a háború alatt bevontak az atomkísérletbe, vagy legalábbis tudott a kísérletekről, Felix Frankfurter főbíró közvetítésével 1944 nyarán találkozott Roosevelttel, s előadta az atomtitok kezelésével kapcsolatos elképzeléseit. Bohrnak az volt a véleménye, hogy az atomfegyver előállítását célzó kísérletek tényét azonnal nyilvánosságra kell hozni, hogy ezzel is nyomást gyakoroljanak a náci Németországra, s a háború után pedig az atomenergia felhasználását a béke fenntartása érdekében nemzetközi, elsősorban angol-amerikai ellenőrzés alá kell helyezni. Bohrt meghívták a Szovjetunióba is, de az amerikai kormány nem járult hozzá kiutazásához, nehogy az atomkutatással kapcsolatos eredmények kiszivároghassanak.
(Vannevar Bush, az Office of Scientific Research and Development igazgatójának memoranduma. 1944. szept. 22. A. E. C. Files, Historical Document No. 184 – Idézi. *Foreign Relation of United States: The Conference of Quebec*. 1944. Government Printing Office. Washington. D. C. 1972. 492. p.)